

e door de
olen. Kijk
beetje van

Hij werkt
de zwarte
smook en
niet pret-
t het zelf
els onder
teenveger,
ik ken er
n schoor-
a wandel-
Zijn naam
inkel kon
a reinheid
nten. Een
ude theo-
xemplaar
Vant toen
even over
es grauw,
n daarge-
r middel-
ten, eerst
vaderen-
veel def-
deftig:
die geen
dje tot de
zwart.
allego-
en echten
allegorie
en kolen
het ruikt

er theolo-
ers ge-
len avond-
ging, dat

overal de
e legende,
is van de
met een
ders dan
natuurlijk.
van het
algemeen
p Zondag-
ch in, als
Vertel me
redies ge-
a t „de
u: en wat
weet u, is
id niet de
nder zelf.
Waarom
karbonkel-
toen hij
ede maaig
erk dan?
ne wat ik
emuthia“:
en woord
terug. De
r dan bij,
hun ser-
geprezen
arna de
n nu met
het latijn.
onhelder,
ikt geloof,
eloof, dat
steel zit,
chtelijken.

een varia-
tolen: vol-
len kolen-
n vleesch-
i de vraag
a toen de
a toen de
gevraagd
zegd: na
kerk ge-
k elrede-
zirkelrede-
en in veel
l zien, en
edeneen-
en cirkel,
h, hoe het
kerk voor
a „weten“
bare kerk
egen. Na-

erkwaardig-
nk ik niet
is aan de
et. Die is

zwart en leelijk, en niets waard. Natuurlijk weet die schrijver wel, dat de „kool“ van den kolenbrander in de theologie ook vaak een mooie rol is toebedeeld geworden: beeld van den Heiligen Geest, die kolen-vuur ontsteekt; of van de goddelijke natuur van Christus, die de kool zijner menselijke natuur met haar eigen goddelijken gloed in actie zet. U komt dit motief van die kool, die „anthrax“, erg vaak tegen. Maar, zoo veel moois als de theologen vroeger hebben geschreven over de „anthrax“ (denk aan anthraciet), waarbij ze óók dachten aan den Heiligen Geest, die de in zichzelf doffe kool tot gloeien brengt, zoodat ze warmte geeft in heel het huis, zooveel leelijks moet men volgens bedoelden schrijver zeggen van die fides implicita. Daar komt de kerk niet verder mee; ze gaat er alleen maar aan dood. Wie de „leeken“ maar laat tobben met hun impliciet, hun kolenbrandersgeloof, die kan van den Heiligen Geest mooie anthraciet-versjes zingen, doch — hij weerstaat Hem. Want de Heilige Geest WIL juist die doffe kool tot gloeien brengen. Ook de kolenbrander moet in dien oven van den Geest een Gloeiende Kool worden.

Een roomsch apologet wou dien schrijver toen van zich afschudden. Hij zei: maar als u denkt, dat wij den kolenbrander geen lesa geven, en dat we hem alleen maar instrueeren met het kolenbrandersgeloof (impliciet, zonder expliciete explicatie) dan hebt u het mis.

Ik geloof ook wel, dat men niet graag de leeken officieel als kolenbranders behandelt. Er is zelfs, den laatsten tijd, een opmerkelijke belangstelling voor de leekenpaedagogie te constateeren.

Maar geen water van de zee wisch al die verhandelingen over de „fides carbonarii (of -a)“ af. Ze liggen daar nog; ik geloof: als een groote aanklacht tegen de leer van een ingewikkeld, onontwikkeld geloof. — —

Ons blad heeft den naam, dat het wel eens te veel van de lezers vraagt. Daar kan wel iets van aan wesen. Maar tenslotte gelooven we, dat de kwestie van blad, en preek, en brochure, enzovoort hierop vast zit: wil men meedoen, ja, dan neen? En wie aan de karbonariërs-degradatie ook maar zijdelings voet geeft, die verliest het pleit op den duur.

Maar we wilden het niet over ons blad hebben. We willen alleen maar zeggen: laat ons dankbaar zijn, dat er onder ons als één der vruchten van de vrijmaking herleefde belangstelling gevonden wordt, in alle lagen en klassen, voor de vragen van kerk en kerkleer en kerkorde. Dus ook van polemiek en ireniek. Laten we dit kostelijke goed bewaren: laat niemand zich als een karbonariër voelen, of verdragen, dat hij in pers of preek zoo wordt behandeld..... Liever uitgescholden met kolenbranders om ons heen, die in hun werkpakje, prelaten een expliciet antwoord kunnen geven, dan applaus van een prelatenvergadering, die al haar kronkelredeneeringen en onderscheidingen en uitspraken in den loop van vijf jaar zóó vele heeft gemaakt, dat noch karbonariër, noch prelaat er meer wijs uit kunnen worden.

En, laat men ook vooral niet gebruik maken van de onnoozelheid der menschen. Wie een heiligen oorlog op touw zet, en dan in de argumentatie te kort schiet, die kan een massa rumoer ontketenen, maar hij houdt het niet. Het is onlangs gebeurd, dat ergens één ouderling, ik ken hem niet bewust, een invitatie deed, en toen zei: de Kerkeraad inviteert. De kerkeraad was toen hij. Er kwam uit dien-zelfden hoek een besluit, ik zeg nu eens niet: wat. Het werd opgesteld door een soms alzóó gevormden „kerkeraad“. Een krant schreef toen: de kerk van zoo en zoo zegt dit en dat. Kolenbrandersverbazing gezocht.

Onlangs las ik ergens bij een man, die zijn naam niet noemde, dat een bepaald man — ik ken hem — niet naar zijn broeders luisteren wou: hij las hun blad niet, en liet dit ook merken. Zeker, wie dat zegt, ga na, of hij zelf wel opwekt, alle bladen te lezen. Zoo neen, dan rekent hij onbewust op karbonariërs-mentaliteit. Maar overigens is de mogelijkheid van zulke klachten een symptoom van een afstand tusschen carbonariërs en prelaten. Wie serieus argumenteert, zoekt een sterk publiek en krijgt het wel. Want wie als publicist zelf zich niet met een kolenbranders-rantsoen voor wat de argumentatie betreft, tevreden stelt, en dus alleen dan sterke woorden gebruikt, als hij eerst sterke argumenten gegeven heeft, die zal door zijn broeders (als hij hun arbeid niet doorbreekt tenminste) worden beantwoord.

Maar die zal ook zelf antwoorden. En dan antwoorden aan ons allemaal, zonder ons als domme karbonariërs te behandelen. Nog wel in het diepste, of hoogste.

Ik heb al eens gevraagd, WAARVOOR we nu EIGENLIJK moeten bidden, volgens den kring, die dezen niet bij name bekenden schrijver produceerde. Moeten we nog altijd, samen Zondag bidden voor de aanvaarding van het CONCRETE voorstel van ds B. A. Bos, destijds voorgelegd aan allen, die met hem den Heere in onverderfelijkheid liefhadden? Er is niets van terecht gekomen, dat weet hij zelf evengoed als wij. Maar moeten we dan soms bidden voor het nood-weg-voorstel-Amersfoort-Ridderbos, ook al door ds Bos aanbevolen? Maar heel de kolenbranderskeet —

en ik zit daar óók in — zit nóg altijd vergeefs in de krant te koekeloeren, wat ervan terecht gekomen is. Bij mijn weten niets. Maar 't kan nog komen (de provisorische (!) sluiting). Moeten we nu soms nog daarvoor bidden? Of voor het met nadruk aangekondigde Oosterbeek III, IV, V, enz.? Ik weet het niet meer. Ik weet alleen maar, dat met kunst- en vliegwerk de stelling wordt geconstrueerd, dat men zich conformeert niet aan Amersfoort 1948, doch aan Groningen 1946. Natuurlijk is dat een onmogelijkheid, maar dát is — althans onder ons, karbonariërs — tot daaraan toe. Maar als men ons vraagt, te BIDDEN, eerst voor deze, en dan voor die praktische nooddrift, telkens weer een andere, en ons bidt te bidden voor brood, waarvan men zelf het vitaminegehalte steeds bewuster vermindert, zonder dat God het ons vermindert, — wel, dan zeggen we: wij kennen geen karbonariërs-geloof, wij kennen ook geen karbonariërs-gebed. We willen graag als mondingen behandeld worden, vooral als men vraagt om onze gebeden. We willen graag vóór ons concrete gebed na concrete voorstellen worden ingelicht over wat er achter de gordijnen met kerkzaken gebeurt, en óók over de redenen, waarom concrete voorstellen eerst gebedsinhoud moeten zijn, en daarna ineens daaruit verdwijnen moeten, als de plannen gewijzigd worden. Want wij laten geen prelaten plannen maken zonder de kolenbranders erbij. Vooral niet na 1944.

Zouden we eens mogen weten, hoe het gaat met het voorstel-Assen, van ds Scheele's kerkeraad, inzake het vinden van een weg voor hereeniging met één der in Assen geschorsten: ds B. A. Bos? Toen de kerkeraad van ds Scheele publiceerde: we zullen voor dien éénen prelaat (ik bedoel dat niet hatelijk — het beteekent: een als publicist op den voorgrond tredend persoon, dien men kende in zijn „politiek“) we zullen voor dien éénen prelaat eens kijken, of de synode hem weer gebruiken kan, toen was dat mis. Want geen prelaat mag zeggen: voor een prelaat zullen we een lansje breken en over de karbonariërs, die mee geschorst zijn, praten we niet. Hoe is het nu gegaan? Weet ds Bos het? Zijn medegeschorsten hebben zich gemeld — als zoodanig (verder niet gelukkig). Schorsen raakt heel de kerk (prelaten en kolenbranders) om de regelen van 't recht. Waarom hooren we niets van de kwestie Scheele — het verloop van het Asser voorstel? Zijn de leeken maar leeken? Zijn ze 't al vergeten? De synode van Den Haag is provisorisch gesloten. Krijgen we publiek antwoord op Assen-Scheele, en ook nog op Amersfoort-Ridderbos? Hoe het zij: wacht u voor de kolenbranders-houding: met uitgerekten halze turen, turen wat de prelaten-optocht zal te zien geven. De heeren zijn in Den Haag NOG NIET klaar. Dat beteekent: doe niets, en verkennt hun terrein als ze naar huis zijn. We wachten nog op antwoord. Voor ds Scheele.

Hoe langer hoe meer wordt het zóó: een paar prelaten maken formules en bindingen, en bij den dag minder karbonariërs snappen er 'n woord van. „De kerk gelooft voor mij“. „En ze bindt voor mij“. En wie nog pruttelen, worden wel stil op den duur.

Maar de Geest beveelt: zeg uw leers op, en geef de EXPLICATIE. In 't geloof, de hoop, de liefde.

Want er is geen apart kolenbrandersgeloof (onontwikkeld, niet concreet, de groote heeren maar vertrouwend). Dat is geen geloof.

En er is óók geen carbonariërs-hoop (niet weten, en ook niet weten mógen, waar men op aanstuurt en op welke gronden) en dan heden een bidbrief gedictieerd krijgen voor concreet voorstel I en morgen voor concreet ander voorstel (noodweg II), (en overmorgen.....). Dat is geen hoop. Hoop en geloof zijn tenslotte hetzelfde.

En er is ook geen kolenbrandersliefde. Wie „den ijver opwekt“ vandaag met dézen, morgen met dién ontwakingscannon, die krijgt alleen maar een kolenbrandersstaking. Daarbij gaan ook de hoogovens uit. Liefde van 1 Cor. 13 roept om profeteeren met het verstand in 1 Cor. 14. In het midden van prelaten en kolenbranders, in den Geest bijeen. K. S.

* * Karbonarisch geloof, overal aangekweekt

Juist had ik mijn artikeltje over het kolenbrandersgeloof zoo ongeveer geschreven, toen ik in „Trouw“ een artikelantrof, dat mij ineens aan mijn Reformatieartikeltje herinnerde. Zoo iets gebeurt vaker dan men misschien denkt. Maar dezen keer waren we het eens. We schreven eigenlijk precies hetzelfde, alleen dan met dit verschil: „Trouw“ voelt, geloof ik, voor de „sovereiniteit in eigen kring“, en schrijft dus over politieke karbonariërs, en ik, die niet veel begrip van die sovereigniteit in eigen kring, schreef eigenlijk over karbonariërskwesties „überhaupt“. „Trouw“ schreef dan, in zijn hoofdartikel van 12 Nov.: „Er is — en de klacht komt van alle zijden — den laatsten tijd een daling waar te nemen in de belangstelling der menschen voor de publieke zaak. Dit probleem is voor een democratische staat een zeer nijpend probleem. Want een democratische staat moet gedragen worden door de geestelijke belangstelling en de geestelijke activiteit van zijn burgers“.

Ik ben het er natuurlijk mee eens; daarom vind ik het ook zoo onbegrijpelijk, dat men in de naaste kringen van „Trouw“ niet begrijpen kan, dat wij ons ten eerste ver-

wonderen, en meer, als heel wat menschen, die in de politieke sfeer nummer één zijn, in de kerkelijke zeggen: de publieke zaak van de schorsing etc. op de publiek aangegeven gronden, die raakt ons niet; noch in de publieke politieke samenleving, noch in de publieke kerkelijke sfeer. Wij gelooven, dat de kerk een theocratische staat is, en het moet hebben van wat Trouw voor den democratischen noodig keurt. En ook, als politieke prelaten in „hun“ kerk zich met karbonariërs-geloof laten afscheppen, en zich er zelfs op laten voorstaan, dat zij hun blik alzóó niet laten benevelen, dat dan het karbonariërs-geloof („ik geloof wat de LEIDING gelooft“) aankweekt in den éenen hoek van den christelijken tuin, om het in den anderen hoek hard te vergeefs uit te schelden. Want dat schelden helpt dan niet veel. De separatistische, d.w.z. de karbonariërs-separaat-stellingsbacil kruipst vast en zeker van het éene hoekje van den tuin naar het andere over. Het is geen toeval, dat carbonariërs in de woordenboeken staat opgeteekend naast het woord: karbonkel (dat is erg mooi, zie artikel Kerkelijk Leven), maar óók naast het woord „karbonkulatie“; en dat is erg leelijk, want er wordt een kwaadaardige ziekte aan planten en andere boomen mee aangeduid, die voortvreet als de kanker. Ja, want de woordenboeken gaan onarmhartig verder: karbonkel kan ook kanker, gewel beteekenen, en karbonkulatie: lijden aan de kanker.

Nu dan, om op ons onderwerp terug te komen: ik wilde wel, dat ik alle plaatsen opgeteekend had, waar ik in kerklatijn den naam kolenbrandersgeloof, fides carbonarii (of -a) was tegengekomen: wat kon ik u en mij dan gezellig bezig houden. Er zit toch zooveel moois in die oude kolenhokken van de kerk, waar „ze“ de oude folianten laten beschimmelen. Binnenkort leest ongeveer geen protestantsch mensch ze meer: de echte karbonkels — diamanten — worden genaast om aan dollars te komen, en de karbonkels-van-den-geest, die worden den kolenbrander overgelaten, desnoeds om zijn vuur te stoken, als hij zin heeft. Binnenkort kunnen immers alleen de Roomschen nog serieuze oude boeken lezen. Onze regering doet anders dan de Staten Generaal van het vroegere Den Haag: hielpen dézen (met mate) Dordrecht, genen helpen de rijke karbonkel-menschen uit de kasteelen weg, dan kunnen de Roomschen erin, totdat ook hun kerk-karbonkels worden genaast (en opgespoord). Bedenkt men dan bovendien, dat de roomsche kerk wel zoo wijs is, te zorgen, dat háár kinderen op eigen scholen latijn kunnen lezen, terwijl de regering, waarvan wij veel te veel afhangen met ons niet meer eigen christelijk middelbaar onderwijs, de kennis van latijn en grieksch op de allerdroefste manier laat verdwijnen, dan weet men, dat binnenkort geen één protestant meer op theologisch en filosofisch gebied rijpe boeken schrijven kan (de weg naar de latijnsche bronnen is immers dan verstopt?). Straks kunnen alleen de roomschen nog boeken schrijven, waar wat in zit. Ik sta wekelijks verstomd over de roomsche publicaties, en vind er veel geestelijke karbonkels in, al koop ik ze niet. Je proeft ze met een bitter smaakje in den mond: wij protestanten raken er uit: ons volk wordt in naam van het marxisme dom gemaakt; leerplicht, 8 jaar, óók voor de kolenbranders, die examen doen moeten (!), máár — de bronnen worden verstopt voor wie de vuren van de kerk wil stoken door wetenschappelijk onderzoek.

Laat ons dus elkaar opscherpen. Politieke voorgangers moeten, omdat zij voorgangersgaven van God ontvangen hebben, niet kerkelijk met karbonariërsmat gemeten willen worden. En kerkelijke niet in de politieke zónne. Maar — als een synode in de kerk de karbonariërs „er buiten“ laat, vindt zij dan soms in de politiek geen tegenhanger? Men spreekt veel over huidige openbare en pernicieuze schending van de grondwet. Er is zelfs aan ons allen verteld, dat er een proces aanhangig was gemaakt. Waarom hooren we van die zaak niet meer? En als men meent, en bewijzen kan, dat de grondwet in geding is, laat ons dan de consequenties zien, B.v. door politiek toe te passen het universele, niet maar in een kerkenordering, maar ook in de confessie, en ook in Zondag 39, en ook in art. 36 factisch neergelegde, en daar concreet gemaakte beginsel van wat men vandaag noemt „artikel 31 (K.O.)“. Ik bedoel echt het artikel.

Dat is geen sneer. Dat is meenens. Als ds Zandt in de presidentszetel van de Tweede Kamer voor een keertje zit, dan glimlacht, zegt „Trouw“, heel het Kamerhuis-gesin goedmoedig. Ik vind het best. Maar ook ds Zandt „zit“ met het probleem: hoe hij zijn „karbonariërs“ inlicht over wat in de „publieke“ zaak, laat ons zeggen van de grondwetshandhaving, al of niet, en van de R.T.C. en aanverwante kwesties, publiek gemaakt wordt, en wat achter de schermen blijft. Ik noem zijn naam, omdat juist hij één der velen is, die over de grondwet en over de kwestie artikel 36 zoo zijn gedachten heeft, en veel karbonarische vrienden er mee opvoedt, ook met effect van volgehouden bezwaar tegen politieke prelaten van andere formatie dan de zijne.

Juist omdat ik de gevaren van zulk een houding meen te zien, en er doodsbenuwd voor ben, met name voor onze eigen menschen, als ze in de politieke raadkamers een eigen stem moeten doen hooren, geloof ik, dat aan de „verkarbonariseering“ van ons volk, kerkelijk en politiek, een heel massa vast zit. Als dat proces van daar straks niet door mag gaan, vanwege ik weet niet welke oorzaak, laat men het ons dan zeggen. Of zijn we karbonariërs tegen wil en dank? Anders weten wij ook niet meer, waaraan we toe zijn, en vragen we „Trouw“: waar trekt u zelf te scheidslijn tusschen karbonariërs die maar politieke leeken zijn en de prelaten die achter de schermen mogen zien? De WÉT gaat allen aan. Politiek is moeilijk; maar geloof is gáve Gods.

K. S.

* * Brief Prof. Deddens en bezoek Ds B. A. Bos

Hedenmiddag kwam mij onder de oogen een artikel van iemand, die opmerkte, dat „een heugleenaar“, bedoeld moet zijn: prof. Deddens, onlangs advies gaf aan de Herv. Synode. Dat werd dan vergeleken met een bezoek van ds B. A. Bos aan de Haagsche synode (of commissie). Of met onze houding inzake „samenspreking“.